

รุจิโรจน์ ไบมาก : การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (DEVELOPMENT OF A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF THE ELDERLY USE OF ALTERNATIVE MEDICINE IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษา:ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิณีจ วิณีจวัจนะ. 126 หน้า. ISBN 974-14-2380-2

การใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ซับซ้อนหลายประการ แต่ยังไม่มีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหล่านี้อย่างชัดเจน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ ผู้สูงอายุจำนวน 960 คน ซึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุรวม 24 ชมรมในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรต้น 11 ตัว คือ เจตคติภายในตนเองต่อการใช้การแพทย์ทางเลือก เพศ ภาวะสุขภาพกาย รายได้ ภาวะสุขภาพจิต ระดับการศึกษา และเจตคติภายนอกตนเองต่อการใช้การแพทย์ทางเลือก สถานภาพสมรส อายุ การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ตัวแปรตาม 1 ตัว คือ การใช้การแพทย์ทางเลือก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีความเที่ยงในการวัดตัวแปรต่างๆ แต่ละตัว ตั้งแต่ 0.54-0.93 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายและการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2548 ถึงมีนาคม 2549 เมื่อใช้โปรแกรมลิสเรล 8.54 วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการใช้การแพทย์ทางเลือกพบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ กับการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 67 โดยที่ตัวแปรเจตคติภายในตนเองของการใช้การแพทย์ทางเลือกมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุสูงสุด ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุมี 4 ตัวคือ เจตคติภายในตนเองต่อการใช้การแพทย์ทางเลือก รายได้ เพศ และภาวะสุขภาพกาย (สัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.78, 0.17, -0.06 และ 0.07 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรต่างๆ ต่อการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุ ส่วนการทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 39.1 (df=27; p=0.064) และดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.99 อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้สูงอายุกลุ่มอื่นๆ และการนำรูปแบบความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติต่อไป

477659833 : MAJOR CLINICAL PHARMACY

KEY WORD : USE OF ALTERNATIVE MEDICINE/ALTERNATIVE MEDICINE/CAUSAL RELATIONSHIP/ELDERLY/CAUSAL RELATIONSHIP MODEL/ BANGKOK

RUJIROJ BAIMAK : DEVELOPMENT OF A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF THE ELDERLY USE OF ALTERNATIVE MEDICINE IN BANGKOK. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.DR. WINIT WINIT-WATJANA, Ph.D.126 pp. ISBN 974-14-2380-2

The elderly use of alternative medicine depends on many complex factors. There has been no study on a causal relationship of these factors. The objectives of this study were to develop a causal relationship model of the elderly use of alternative medicine in Bangkok, and test the goodness of fitting of the causal relationship model with empirical data. The research sample consisted of 960 elderly people who were the members of 24 elderly clubs around Bangkok. A total of 11 independent variables included internal elderly attitudes, physical health, income, gender, mental health, educational background, external elderly attitudes, status, age, smoking, and drinking. One independent variable was the use of alternative medicine. Data were collected by questionnaires having reliability for each variable ranging from 0.54-0.93 and analysed by using descriptive statistics and LISREL analysis. The study was carried out from June 2005 to March 2006. When employing the computer program LISREL 8.54 to create a causal relationship model, we found that the devised model could explain the relationship of several factors and the elderly use of alternative medicine equal to 67%. The internal elderly attitudes toward alternative medicine use had significant, direct and indirect effects on the utilization of alternative medicine. Four variables that had significant, direct effects on the elderly use of alternative medicine are internal elderly attitudes, income, gender and physical health (direct effect coefficients: 0.78, 0.17, -0.06 and 0.07, respectively). There were also some indirect influences from other factors on the alternative medicine use. For the test of the goodness of fitting of the causal relationship model, the developed model was fitted to the empirical data; the chi-square goodness of fit was 34.86 (df = 25; p = 0.054) and the goodness of fit index was 0.99. However, there should be further studies on the use of alternative medicine by other senior groups, and the implementation of the developed model in practice.